

SPIS TREŚCI

Uwagi wstępne	7
1. Co to jest historia gospodarcza?	7
2. Źródła do historii gospodarczej	9
3. Periodyzacja dziejów gospodarczych. Formacje społeczno-gospo- darcze	11

I. OKRES WSPÓLNOTY PIERWOTNEJ

1. Okres matriarchatu	19
2. Okres patriarchalnej wspólnoty rodowej	20
a) Wykształcenie się patriarchatu. Początki słowiańszczyzny	20
b) Stosunki gospodarcze w okresie wspólnoty rodowej	21
c) Stosunki społeczne	22

II. FEUDALIZM

A. OKRES WCZESNOFEUDALNY (DO X WIEKU)	27
1. Stosunki gospodarcze na ziemiach polskich	27
2. Stosunki społeczne	28
3. Powstanie państwa polskiego	30
B OKRES DAJSZEGO ROZWOJU FEUDALIZMU (OD POŁOWY X DO POŁO- WY XV W.)	
1. Ogólna charakterystyka	31
2. Obszar państwa i ludność	31
3. Technika produkcji w gospodarstwie wiejskim	33
4. Ukształtowanie się stanu chłopskiego i jego sytuacja	34
5. Początki wielkiej własności feudalnej	37
6. Proces powstawania stanu szlacheckiego	39
7. Organizacja gospodarcza wielkiej własności	41
8. Osadnictwo wiejskie	41
9. Technika rolna w okresie od XIII do XV w.	47
10. Skup sołectw. Konflikty społeczne na wsi	48
11. Rozwój przemysłu i miast	49
a) Początki przemysłu	49
b) Powstanie miast i początki szerszej wymiany handlowej	50
12. Kolonizacja miejska na prawie niemieckim	51

13. Zabudowa i stan sanitarny osiedli miejskich	53
14. Ogólny rozwój produkcji przemysłowej i górnictwa	54
15. Cechy	56
16. Ukształtowanie się stanu mieszczańskiego	58
17. Rozwój wymiany handlowej	59
a) Organizacja handlu	59
b) Drogi handlowe i system celny	60
c) Prawo składu	63
d) Ośrodki handlowe	63
e) Obroty handlowe z zagranicą	64
18. Pieniądz, skarbowość, kredyt	65
a) Sprawy pieniężne	65
b) Ustrój skarbowy, znaczenie kredytu	66
C. OKRES ROZWOJU GOSPODARKI FOLWARCZNO-PANSCZYŹNIANEJ (OD POŁOWY XV DO POŁOWY XVII W.)	68
1. Ludność	68
2. Osadnictwo	70
3. Przyczyny rozwoju gospodarki folwarczno-pańszczyźnianej	72
4. Istota i rozwój poddaństwa chłopów	74
5. Ciężary feudalne	77
6. Zależność sądowa chłopów	78
7. Skład społeczno-zawodowy ludności chłopskiej	79
8. Gospodarka chłopska. Załoga	82
9. Wzrost obszaru gospodarstwa folwarcznego	82
10. Pustki	84
11. Rozwój gospodarki dworskiej do połowy XVII w.	85
12. Pracownicy folwarczni	87
13. Początki kryzysu systemu folwarczno-pańszczyźnianego	88
14. Walka klasowa na wsi	89
15. Gospodarstwo wiejskie na ziemiach polskich pod obcymi rządami	90
a) Wieś śląska w okresie od połowy XV do połowy XVII w.	90
b) Stosunki wiejskie na Pomorzu Zachodnim i w Prusach Książących	91
16. Rozwój miast	92
a) Wzrost liczby, zróżnicowanie społeczno-zawodowe ludności miejskiej	92
b) Upośledzenie stanu mieszczańskiego przez szlachtę	94
c) Początki upadku gospodarczego miast	97
17. Przemysł	97
a) Ogólny rozwój przemysłu. Dalszy rozwój rzemiosła cechowego	97
b) Przemysł wiejski	100
c) Górnictwo i hutnictwo	100
18. Handel	102
a) Drogi handlowe	102
b) Handel wewnętrzny	103
c) Handel zagraniczny	104
19. Kredyt, pieniądz, skarbowość	107
a) Kredyt	107
b) Sprawy pieniężne	108

c) Reformy skarbowe. „Egzekucja dóbr”	109
20. Myśl społeczno-ekonomiczna okresu Odrodzenia	111
D OKRES KRYZYSU GOSPODARKI FOLWARCZNO—PAŃSZCZYŃIANEJ (1648—1795)	114
1. Stosunki ludnościowe	115
2. Osadnictwo	116
3. Niszące skutki wojen z połowy XVII i początków XVIII w.	117
4. Istota i przyczyny kryzysu gospodarki folwarczno-pańszczyźnianej	119
5. Położenie ludności chłopskiej	120
a) Stosunek chłopu do ziemi	120
b) Zróżnicowanie społeczno-majątkowe ludności chłopskiej	121
c) Ludzie „luźni”	123
d) Ciężary feudalne	124
e) Zależność osobista chłopu od dworu	127
f) Gospodarstwo chłopskie	128
g) Warunki życia codziennego chłopów	130
6. Gospodarstwo folwarczne	131
a) Zróżnicowanie społeczno-majątkowe szlachty	131
b) Gospodarka folwarczna	133
7. Walka chłopu z feudalną przemocą	137
8. Upadek miast, przemysłu i handlu	141
a) Upadek miast	141
b) Kryzys przemysłowy	144
c) Upadek handlu	146
9. Stosunki pieniężne i skarbowe w XVII i XVIII w.	150
a) Sprawy monetarne	150
b) Skarbowość	151
c) Kredyt	153
10. Odnowa gospodarcza w drugiej połowie XVIII w.	154
a) Ogólna charakterystyka	154
b) Poglądy i reformy okresu Oświecenia dotyczące chłopów	155
c) Postęp techniczny w rolnictwie	157
d) Wzrost znaczenia czynszu pieniężnego na wsi	159
e) Wzrost znaczenia pracy najemnej	162
f) Manufaktury	163
g) Mieszczaństwo w okresie Oświecenia	171
h) Manifest Połaniecki	174
11. Wpływ sytuacji gospodarczej na rozbiory Polski	175
12. Ziemie polskie pod obcym panowaniem	177
a) Śląsk	177
b) Pomorze Zachodnie	181
c) Prusy Książęce	182
d) Prusy Królewskie, okręg notecki i Warmia po 1772 r.	185
e) Galicja	185
E UPADEK FEUDALIZMU NA ZIEMIACH POLSKICH I UKSZTAŁTOWANIE SIĘ USTROJU KAPITALISTYCZNEGO (1795—1864)	189
1. Granice zaborów	189
2. Ogólny rozwój zaludnienia ziem polskich w XIX i na początku XX w.	190

3. Stosunki gospodarcze na ziemiach polskich do 1815 r.	192
a) Okres rządów pruskich (1795—1807)	192
b) Księstwo Warszawskie	195
4. Rolnictwo w poszczególnych zaborach w okresie wielkich reform agrarnych (do 1864 r.)	202
a) Ogólna charakterystyka	202
b) Zabór pruski	203
c) Galicja	219
d) Królestwo Kongresowe	224
5. Przemysł na ziemiach polskich w okresie przechodzenia do ka- pitalizmu (1815—1864)	241
a) Ogólna charakterystyka	241
b) Zabór pruski	242
c) Przemysł Galicji w pierwszej połowie XIX w.	248
d) Rozwój przemysłowy Królestwa Polskiego	250
6. Komunikacja i transport	263
a) Drogi bite i transport wodny	263
b) Kolejnictwo	266
7. Rozwój miast i handlu na ziemiach polskich w l. 1815—1864	268
a) Rozwój miast	268
b) Wymiana handlowa	269
8. Rozwój bankowości i kredytu	273
a) Rozwój bankowości	273
b) Kredyt rolny	275
c) Stosunki skarbowe	276

III. KAPITALIZM

A. STOSUNKI GOSPODARCZE NA ZIEMIACH POLSKICH W OKRESIE ROZWI- NIĘTEGO KAPITALIZMU (1864—1914)	281
1. Charakterystyka okresu. Ruchy ludnościowe	281
2. Przemiany w rolnictwie	285
a) Ogólne rysy rozwojowe	285
b) Zabór pruski	288
c) Galicja	297
d) Królestwo Polskie	300
3. Rozwój przemysłu	303
a) Zabór pruski	304
b) Galicja	309
c) Królestwo Polskie	313
d) Położenie klasy robotniczej	319
e) Ruch związkowo-zawodowy w poszczególnych zaborach	327
4. Stosunki handlowe	328
a) Zabór pruski	329
b) Galicja	331
c) Królestwo Polskie	331
5. Transport i komunikacja	332
6. Gospodarka miejska	334
7. Bankowość i kredyt. Działalność kapitału finansowego. Sprawy skarbowe	336
8. Rozwój spółdzielczości	340

B. ZIEMIE POLSKIE W CZASIE PIERWSZEJ WOJNY ŚWIATOWEJ	347
1. Przyczyny wybuchu wojny	347
2. Rozmiary zniszczeń	347
3. Sytuacja w przemyśle	349
4. Upadek rolnictwa	352
5. Sytuacja w dziedzinie finansów i kredytu	353
6. Sytuacja klasy robotniczej na ziemiach polskich	354
C. OKRES MIĘDZYWOJENNY (1918—1939)	357
1. Obszar i zaludnienie Polski międzywojennej	357
2. Stan gospodarczy kraju po pierwszej wojnie światowej	361
3. Ogólna charakterystyka sytuacji gospodarczej Polski w latach 1919—1939	363
4. Okres 1918—1929	365
a) System finansowy i skarbowy, bankowość	365
b) Sytuacja w rolnictwie	371
c) Rozwój przemysłu w latach 1918—1939	378
d) Problemy transportu i łączności	387
e) Obrót handlowy	390
5. Kryzys gospodarczy lat 1929—1934	394
a) Kryzys przemysłowy	394
b) Kryzys w rolnictwie	398
c) Handel i finanse w okresie kryzysu	401
6. Okres ożywienia gospodarczego (1935—1939)	404
a) Kierunki polityki gospodarczej państwa	404
b) Ogólny rozwój przemysłu	411
c) Koncentracja produkcji. Kapitały zagraniczne	413
d) Położenie robotników przemysłowych	416
e) Rozwój rolnictwa i leśnictwa	418
f) Transport i komunikacja	423
g) Handel zagraniczny	426
7. Spółdzielczość w okresie międzywojennym	428
8. Próba podsumowania	432
D. DRUGA WOJNA ŚWIATOWA	435
1. Źródła konfliktu wojennego	435
2. Zmiany terytorialne i ludnościowe. Terror okupacyjny	436
3. Położenie materialne ludności polskiej	439
4. Sytuacja gospodarcza	442
a) Ogólna charakterystyka	442
b) Rolnictwo	444
c) Przemysł	445
d) Stosunki handlowe	448
e) Sprawy pieniężne i skarbowe Generalnej Guberni	450
5. Szkodliwe społeczne następstwa okupacji	451
Bibliografia	455
Indeks osób, miejsc i rzeczy	473
Wykaz map	494
Spis tablic	495